

MEMÒRIA 2022-2023

Programa per incorporar els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) a la docència de la Facultat d'Educació "Transformam el món des de les aules"

*«L'educació no canvia el món: canvia les persones que han de canviar el món»
Paulo Freire*

PRESENTACIÓ

Les universitats compleixen un rol social fonamental per a la promoció del desenvolupament sostenible, els drets humans i els valors democràtics i igualitaris amb els quals potenciar una ciutadania global. A les aules universitàries es formen col·lectius de professionals que poden participar per la sensibilització i la promoció d'aquests valors amb l'acompliment de la seva tasca professional.

La Facultat d'Educació de la Universitat de les Illes Balears (d'ara endavant, FEUIB), està compromesa amb aquests valors i inclou en l'estructura i en els processos d'ensenyament-aprenentatge un compromís cap a la sostenibilitat, la igualtat i l'equitat amb els quals desenvolupar estils de vida vertebrats per aquests valors de ciutadania global entre els/les futurs/es professionals de l'educació.

Com a mostra d'aquest compromís, l'any 2020 va ser creada la Comissió d'Igualtat i Sostenibilitat de la FEUIB. Es tracta d'un òrgan participatiu i d'assessorament que té com a principal finalitat vetllar pel compliment de la legislació vigent en matèria social i ambiental i dels objectius del desenvolupament sostenible (ODS). Està coordinada per un vicedeganat en aquest àmbit i participen alumnat representant de les diferents titulacions de la Facultat, professorat representant dels estudis de la Facultat i una persona del Personal d'Administració i Serveis (PAS). En la seva obstinació per promoure aquests valors per a una ciutadania global en la FE, aquesta comissió, va elaborar l'I Pla de Sostenibilitat, Igualtat i Equitat de la Facultat (Facultat d'Educació de la Universitat de les Illes Balears, 2020). Un pla sense precedents en altres universitats de l'Estat espanyol que es vertebrava d'acord amb l'Agenda 2030 i els ODS i les seves metes associades, les quals són les línies estratègiques de les accions de la Comissió.

La Comissió pretén promoure entre la comunitat educativa l'adquisició de competències per a la sostenibilitat, la igualtat i l'equitat. Una de les accions més importants per aquesta finalitat, és el programa "Transformam el món des de les aules", que el curs passat va celebrar la seva segona edició i es va llençar la tercera, a dur-se a terme durant el curs 23-24.

Aquest programa es focalitza en la formació dels i de les docents de la Facultat d'Educació. És a dir, pretén guiar al professorat participant per poder fer efectiva la connexió entre els continguts de les seves assignatures i l'Agenda 2030 i els ODS al llarg d'un semestre. La finalitat és que aquest professorat, traslladi aquests aprenentatges a les seves assignatures de manera estable, per així fer de la Facultat d'Educació de la Universitat de les Illes Balears un node d'acceleració de l'Agenda 2030.

El programa rep el suport de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de la UIB, a través del seu conveni amb la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears. Gràcies a aquest suport es va poder contractar el 2021 una professora associada, amb experiència en cooperació al desenvolupament i educació per a la transformació social, encarregada de coordinar i fer el seguiment de les diferents convocatòries del programa.

Aquest programa s'ha convertit en una eina fonamental per donar a conèixer els valors promulgats per les Nacions Unides a l'Agenda 2030, des de la formació del professorat i cap als futurs i futures professionals de l'educació de la Facultat, que compta, a més a més, amb l'assessorament i suport d'un membre de la Comissió expert en aquest tema. Fruit d'aquest treball, amb aquest programa s'està integrant a la FE noves formes de fer i pensar cap a un món global més igualitari, ecològic i equitatiu.

Aquí presentam una breu memòria de l'experiència del programa pilot, que es va dur a terme al llarg del segon semestre del curs 2022-2023.

OBJECTIUS

- Integrar continguts i metodologies relacionats amb la sostenibilitat ambiental, l'eliminació de les desigualtats, la promoció de la igualtat de gènere i de l'equitat, la defensa dels drets humans i la cultura de la pau (i altres que es desprenen de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides) als estudis de grau de la Facultat d'Educació de la UIB.
- Dotar el professorat participant d'eines per incorporar el contingut de l'Agenda 2030 a les seves assignatures (amb prioritjació d'ODS específics segons l'orientació de l'assignatura).
- Sensibilitzar l'alumnat sobre la importància de l'Agenda 2030 en el seu futur professional, identificar-ne l'aplicabilitat als àmbits d'intervenció específics i dotar-li d'eines teòriques i metodològiques per dur a terme la seva tasca amb l'enfocament de l'Agenda 2030.
- Generar itineraris formatius que permetin a l'alumnat acabar els estudis de grau amb una base sòlida sobre l'Agenda 2030 i els ODS per tal de dur a terme una tasca professional que contribueixi a la ciutadania global.

ASSIGNATURES PARTICIPANTS AL PROGRAMA AL CURS 2022-2023

	Assignatura	Grau	Curs	Semes- tre	ODS prio- ritzats
1	22007 - Models Educatius en la Primera Infància	Educació Infantil	1er	2n	ODS 4, 5 i 10
2	22011 - Psicologia de l'Educació	Educació infantil	2n	1er	ODS 4, 5 i 10
3	22020. Estratègies d'Intervenció Educativa en la Primera Infància II	Educació Infantil	3r	1er	ODS 4, 5 i 10
4	22022. Coneixement del Medi Natural i la seva Didàctica	Educació infantil	3r	1er	ODS 4 i ODS 13
5	22028- Família i Escola	Educació Infantil	4rt	1er	ODS 4, 5, 10 i 17
6	22104 - TIC aplicades a l'educació primària	Educació primària	1er	1er	TOTS
7	22119 - Intervenció Psicoeducativa en les Dificultats del Llenguatge en el Context Escolar	Educació primària	2n	2n	ODS 4, 5, 10 i 16
8	22110- Psicologia de l'Educació i Acció Tutorial	Educació primària	2n	1er	ODS 4, 5 i 10
9	22120 - Educació Artística: Música. Didàctica a l'Escola Primària	Educació primària	3r	1er	ODS 4, 5, 10 i 16
10	22100 BASES DIDÀCTIQUES I DISSENY CURRICULAR (DOBLE GRAU)	Doble grau	1er	1er	TOTS
11	22204- Antropologia de l'Educació	Pedagogia	1er	1er	ODS 4, 5 i 10
12	22207 - Planificació de la Intervenció Educativa	Pedagogia	1er	2n	TOTS
13	22203 - Sociologia de l'Educació	Pedagogia - Educació Social	1er	2n	ODS 4, 5 i 10

1 4	22320 - Programes d'Intervenció Socioeducativa a l'Escola.	Educació Social	3r	2n	ODS 4, 5, 10 i 12
1 5	22304-Mètodes i tècniques d'investigació educativa	Educació Social	2n	1er	ODS 5 i 10

Professora especialista en Cooperació

A través de la contractació d'una professora associada, amb una dedicació 1,5 h setmanals al departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de i 1,5 hores setmanals al departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques, es cobreix la coordinació i seguiment del programa. Aquesta contractació és possible gràcies al conveni entre l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de la UIB i la Direcció General de Cooperació.

La docent a càrrec del programa és Maria Reyero, llicenciada en Periodisme, Màster en Cooperació Internacional i Especialista en Estudis de Gènere, amb trajectòria en gestió de projectes de cooperació al desenvolupament i disseny i implementació de projectes d'educació per a la transformació social i comunicació per al desenvolupament, a diferents ONGDs i organismes multilaterals.

ACTIVITATS I METODOLOGIA

Per desenvolupar les activitats previstes, el professorat seleccionat per formar part d'aquest programa va de participar a les sessions d'orientació, coordinació i valoració que s'organitzin i ha de portar a terme les activitats següents:

Línia 1. Orientació i assessorament per incorporar els ODS al desenvolupament de cada assignatura, mitjançant:

- Participació a les sessions individuals per revisar i validar el procés personalitzat per a la transversalització dels ODS a les assignatures
- Planificació coordinada amb l'especialista d'activitats de sensibilització per a l'alumnat sobre els ODS prioritzats en cada assignatura. El disseny de les sessions, els materials i els casos pràctics pel treball en grups es fa de manera col·laborativa entre la professora especialista en Cooperació i el personal docent participant. La proposta és que les sessions quedin ja integrades en el programa de l'assignatura.
- Proposta de continguts per a la transversalització de l'Agenda 2030 a les guies docents.

Línia 2. Formació del professorat participant en Educació per a la Transformació Social, Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible

Si bé és cert que gran part del professorat tenia ja coneixements i interès sobre aquests temes, s'ha volgut reforçar amb el compromís dels participants de realitzar 5 mòduls del curs d'autoaprenentatge «Una anàlisi transversal en un món desigual» de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) de la UIB. L'objectiu és que el professorat participant vagi incorporant continguts i reflexionant, individualment i col·lectivament, sobre temes que tenen a veure amb l'Agenda 2030.

RESULTATS DEL PROGRAMA “TRANSFORMAM EL MÓN DES DE LES AULES” AL CURS 2022-23

- Al curs 2022-23 al programa han participat un total de **15 assignatures** dels **4 graus** que s'imparteixen a la Facultat (Educació Infantil, Educació Primària, Pedagogia i Educació Social), a més del doble grau d'Educació Infantil i Primària.
- Han estat **19 docents (15 dones i 4 homes) involucrats en el procés.**
- S'han dut a terme **24 sessions a l'aula (48 hores de formació en ODS vinculats específicament a les assignatures)**
- **1064 alumnes (859 dones i 202 homes)** han participat a sessions on hem abordat diferents ODS, de manera integrada al contingut de les seves assignatures.

Tot i que a les sessions es treballava l'Agenda 2030 en la seva integralitat i indivisibilitat, s'ha prioritzat l'abordatge de determinats ODS per la seva inclusió a aules d'infantil i primària, així com a processos d'educació social i dissenys pedagògics. Aquests són:

ODS 4: Educació de qualitat
ODS 5: Igualtat de gènere
ODS 10: Reducció de les desigualtats
ODS 12: Producció i consum responsables
ODS 13: Acció pel clima
ODS 16: Pau
ODS 17: Aliances per aconseguir els objectius

VALORACIONS DEL PROGRAMA AL CURS 2022-23

Valoracions del professorat participant

"Encara que abans es tractaven alguns temes relacionats amb ODS (per exemple, igualtat de gènere) es feia de forma superficial i, per a mi el més important, no es donava la suficient rellevància a la importància de la introducció d'aquests en l'educació per a transformar la realitat. A més, la informació que vam treballar a l'aula és totalment congruent amb els continguts de l'assignatura."

"Com a docent he après sobre ODS (que no en sabia) i m'ha fet reflexionar en com afegir-ho a altres assignatures que imparteixo."

"Valoro positivamente el uso de metodologías diferentes a las que utilizo en clase para acercar la cuestión medioambiental al alumnado."

"Participar al programa m'ha servit per situar les pràctiques inclusives i de transformació social dutes a terme a l'assignatura dins l'agenda 2030, així com per a potenciar específicament elements d'igualtat de gènere."

"Del programa valor la complementarietat amb els continguts que ja es donen i les dinàmiques treballades. També el fet de disposar del material treballat per poder incorporar-ho i fer-ho servir en anys següents."üents."